

שמות א- שעבוד או עבדים היינו

דף עבודה על תחילת פרשת שמות - שימוש בלימוד, שיר וסרט

שמות, פרק א: ח-כב

ח ויקם מלך-חדש, על-מצרים, אשר לא-ידע, את-יוסף. ט ויאמר, אל-עמו: הנה, עם בני ישראל--רב ועצום, ממנו.

י הבה נתחכמה, לו פן-ירבה, והיה כי-תקראנה מלחמה ונוסף גם-הוא על-שנאינו, ונלחם-בנו, ועלה מן-הארץ.

יא וישמיעו עליו שרי מסים, למען ענתו בסבלתם; ויבן ערי מסכנות, לפרעה--את-פתם, ואת-רעמסס. יב וכאשר יענו אתו, כן ירבה וכן יפרץ; ויקצו, מפני בני ישראל. יג ויעבדו מצרים את-בני ישראל, בפרך. יד ומררו את-חיייהם בעבדה קשה, בחמר ובלבנים, ובכל-עבדה, בשדה--את, כל-עבדתם, אשר-עבדו בהם, בפרך. טו ויאמר מלך מצרים, למילדת העברית, אשר שם האחת שפרה, ושם השנית פועה. טז ויאמר, בילדכן את-העבריות, וראיתן, על-האבנים: אם-בן הוא והמתן אתו, ואם-בת הוא וחייה. יז ותיראן המילדות, את-האלהים, ולא עשו, כאשר דבר אליהן מלך מצרים; ותחיינן, את-הילדים. יח ויקרא מלך-מצרים, למילדת, ויאמר להן, מדוע עשיתן הדבר הזה; ותחיינן, את-הילדים. יט ותאמרן המילדות אל-פרעה, כי לא כנשים המצרית העברית: כי-חיות הנה, בטרם תבוא אלהן המילדת וילדו. כ ויטב אלהים, למילדות; וירב העם ויעצמו, מאד. כא והיה, כי-יראו המילדות את-האלהים; ויעש להם, בתים. כב ויצו פרעה, לכל-עמו לאמר: כל-הבן הילוד, היארה תשליכהו, וכל-הבת, תחיון.

"וכאשר יענו אותו כן ירבה וכן יפרוץ--"

מה בדרך-כלל גורם עינוי לאדם? _____?

איך את מגיבה כאשר את מרגישה שמנסים להשפיל אותך - מתחזקת או מתקפלת?

עבודת פרך – חשבי על עבודות שונות שעשית בחיים (בבית ובחוץ) מה נחשב בעיניך לעבודת פרך?

מה הקשר בין זה שהמצרים הם אדונים של בני ישראל להתאכזרות אל בני ישראל? האם שררה מביאה בהכרח לאכזריות? איזה דוגמאות את מכירה?

עבדי זמן עבדי עבדים הם

עבד ה' הוא לבד חופשי

ריה"ל (ר' יהודה הלוי), שירת ספרד

"והלוחות מעשה אלוקים המה, מכתב אלוקים הוא חרות על הלוחות" (שמות ל"ב)

אל תקרא חרות אלא חירות, שכל מי שעוסק בתורה - הריהו בן חורין לעצמו

אבות דרבי נתן, פרק שני, משנה
מהי החירות המוזכרת כאן, לפי מה שלמדנו על חזרה בתשובה?

עבדים היינו, מתוך ההגדה של פסח

עבדים היינו לפרעה במצרים, ויוציאנו ה' אלוהינו משם ביד חזקה ובזרוע נטויה. ואילו לא הוציא הקב"ה את אבותינו ממצרים, הרי אנו ובנינו ובני בנינו משועבדים היינו במצרים, ואפילו כולנו חכמים, כולנו נבונים, כולנו זקנים, כולנו יודעים את התורה, מצווה עלינו לספר ביציאת מצרים, וכל המרבה לספר ביציאת מצרים הרי זה משובח.

מהי העבדות על פי הקטע?

מדוע לדעתך יש להרבות ולספר ביציאת מצרים?

שמות, כא:א-ו

א וְאֵלֶּה הַמִּשְׁפָּטִים אֲשֶׁר תָּשִׂים לַפְּנִיָּהֶם. ב כִּי תִקְנֶה עֶבֶד עִבְרִי שֵׁשׁ שָׁנִים יַעֲבֹד וּבִשְׁבַעַת יָצָא לְחֻפְשֵׁי חָנֹּם. ג אִם-בְּגֵפוֹ יֵבֵא בְּגֵפוֹ יֵצֵא אִם-בְּעַל אִשָּׁה הוּא וַיִּצְאָה אִשְׁתּוֹ עִמּוֹ. ד אִם-אֲדָנָיו יִתֶּן-לוֹ אִשָּׁה וַיִּלְדֶּה-לוֹ בָּנִים אוֹ בָנוֹת הָאִשָּׁה וַיִּלְדֶּיָּה תִהְיֶה לְאֲדֹנֶיהָ וְהוּא יֵצֵא בְּגֵפוֹ. ה וְאִם-אָמַר יֹאמֶר הָעֶבֶד אֶהְבֵּתִי אֶת-אֲדֹנָי אֶת-אִשְׁתִּי וְאֶת-בְּנֵי לֹא אֵצֵא חֻפְשִׁי. ו וְהִגִּישׁוּ אֲדָנָיו אֶל-הָאֱלֹהִים וְהִגִּישׁוּ אֶל-הַדָּלֶת אוֹ אֶל-הַמְּזוּזָה וְרָצַע אֲדָנָיו אֶת-אֲזָנוֹ בַּמַּרְצֵעַ וְעָבְדוֹ לְעַלְמִים.

מה לדעתך מניע אדם לרצוע את אוזנו ולבחור בעבדות?

תלמוד בבלי, מסכת קידושין, דף כב, עמוד ב.

רבן יוחנן בן זכאי היה דורש את המקרא הזה כמין חומר: מה נשתנה אֵזֶן מכל אברים שבגוף? אמר הקב"ה: אֵזֶן ששמעה קולי על הר סיני בשעה שאמרתי (ויקרא כה) "כי לי בני ישראל עבדים" ולא עבדים לעבדים והלך זה וקנה אֵדוֹן לעצמו ירצע. ורבי שמעון בר רבי היה דורש את המקרא הזה כמין חומר: מה נשתנה דלת ומזוזה מכל כלים שבבית? אמר הקב"ה: דלת ומזוזה שהיו עדים במצרים בשעה שפסחתי על המשקוף ועל שתי המזוזות ואמרתי "כי לי בני ישראל עבדים" ולא עבדים לעבדים והוצאתים מעבדות לחירות והלך זה וקנה אֵדוֹן לעצמו ירצע בפניהם.

מה מסמלים אוזן, דלת ומזוזה?

כי לי בני ישראל עבדים ולא עבדים לעבדים - האם זו רכושנות קטנונית או עיקרון מוצדק?

האם בימינו יש סכנה להפוך לעבדים? אם כן, עבדים למה

עבדים/ ברי סחרוף

על נהר אספירין ישבנו
במקומות המוכרים
לא שומעים לא רואים
כאילו אנחנו אוויר
עוד מעט ייגמר הסרט
בקרב המציאות
התמונה מטושטשת
והצליל לא ברור

כי כולנו עבדים אפילו
שיש לנו כזה כאילו
פותחים פה בגדול
ומחכים לעונג הבא
כולנו מכורים של מישהו
שמבקש עכשיו תרגישו
פותחים פה גדול ומחכים
למנה הבאה

חלונות ראווה יפים פה
זה הכול למכירה
גם אנחנו תלויים
עם פתקי החלפה
אז מה נעשה עם הכעס הזה
מה יהיה עם הקנאה
כולם רוצים להיות חופשיים
אבל ממה אלוהים ממה?

מתוך התקליטור נגיעות, 1998

©זכויות יוצרים שמורות למחבר ולאקו"ם/ <http://www.acum.org.il>

מהי העבדות על פי ברי סחרוף?

האם יש מקום לדעתכם לחבר בין תפיסתו של ברי סחרוף לבין ההגדה של פסח? נמקי

כאן נצפה באחד משני הסרטונים באתר לב לדעת

תסתכל למעלה

או

להתנתק כדי להתחבר

שניהם עוסקים בהשתעבדות שלנו לפלאפון – לטכנולוגיה – והפספוס של החיים עצמם

במקום אחר בהגדה נאמר כי "חייב אדם לראות את עצמו כאילו הוא יצא ממצרים"

מצריים מלשון _____

האם יציאת מצריים הסתיימה?

מה דעתך על אמירה זו? איך אנחנו יכולות ליישמה?
